

Titel: Jagten på nazisternes guld

Tema: Spænding, Anden Verdenskrig, nazisme, Argentina, historie, venskab

Fag:
Målgruppe: 7.- 9. kl.

Data om læremidlet:

Bog: Anne Sofie Hammer og Lise Bidstrup, Gyldendal, 2020

Faglig relevans/kompetenceområder

På danskområdet er der i denne pædagogiske vejledning særligt fokus på, hvordan en undersøgende tilgang til litteraturen kan fremme elevernes læse- og undersøgelseslyst undervejs i læsningen. I fælles mål falder det ind under kompetencemålet: Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Undersøgelsen har sit primære fokus på handlingsplanet, men kan med fordel suppleres af undersøgelser af fx spændingsopbygningen i kompositionen eller greb, der understøtter romanens autenticitet. Hjælp til dette kan findes i video om forfatternes research. Link til denne findes længere nede i vejledningen.

Ungdomsromanen *Jagten på nazisternes guld* tilhører, som titlen næste røber, spændingsgenren. Undervejs i bogen får man gradvist flere og flere ledetråde om, hvad der er foregået tilbage i efterkrigstiden i det nazistiske miljø i byen Bariloche i Argentina. Vi opdager som læsere den rette sammenhæng i nogenlunde samme tempo, som bogens hovedperson Anton Valentiner. Så læserens projekt bliver hurtigt at gennemskue eller afsløre den underliggende historie fra Antons farfars og oldefars tid. Bogens anslag er et flash back, som viser sig at være forskudt til efterkrigstiden. Det er med til at skærpe læserens nysgerrighed efter at forstå den rette sammenhæng. Derfor tager det danskfaglige perspektiv i denne pædagogisk vejledning udgangspunkt i læseformålet: at gennemskue og blotlægge den underliggende historie fra Antons farfars tid i Argentina.

Historiefagligt kan man inddrage flere vinkler, som romanen præsenterer, der understøtter fagets kompetenceområder:

Historiebrug: Fortællingen om nazisternes store tyveri fra primært jøderne er ikke særlig fremtrædende del af den store fortælling om 2. Verdenskrig. Det samme gør sig gældende i forhold til de mange nazister, der flygtede til Sydamerika, hvor de fleste levede et langt liv uden at blive konfronteret og straffet for deres gerninger under krigen.

Kildearbejde: Eleverne kan undersøge nedslag i romanen og skabe egne fortællinger om nazisternes guld og de historiske begivenheder bag. Eleverne kan lade sig inspirere af videoen med forfatternes fortælling om, hvordan de lavede research til romanen.

Ideer til undervisningen

Før læsningen

En af forfatterne Lise Bidstrup har indlæst bogens prolog fra side 5-8 i denne video.

https://media.videotool.dk/?vn=277_2021021015525850703711151820&share=1

Vi foreslår, at I starter læsningen af bogen med at se Lise læse prologen op og ud fra dette diskutere følgende i grupper eller på klassen:

- Hvem kan personerne i prologen være?
- I hvilken tid foregår det mon?
- Hvor mon det foregår?

Under læsningen

Vi foreslår, at eleverne samarbejder i mindre grupper med nogenlunde samme læsetempo om at indsamle ledetråde vedrørende den historiske begivenhed i 1965. Det kan fx gøres ved hjælp af en fysisk tavle - en detektivtavle - med post it notes og billeder og genskabte detaljer, som man ville kunne se det i et mødelokale for efterforskere. Se eksempel her.

VectorStock®

VectorStock.com/29653267

Kilde:

<https://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/detective-board-crime-investigation-in-police-vector-29653267>

Alternativt kan detektivtavlen skabes digitalt fx ved brug af skoletube-apps som Thinglink, Padlet eller Flowcharts. Også Googles Jamboard kunne være egnet.

I nedenstående skema har vi samlet de væsentligste ledetråde, som læseren møder undervejs i bogen, men der er givetvis flere. Skemaet skal blot ses, som en hjælp til dig som lærer.

Kapitel	Ledetråd
Prolog	Nogen lykkes med nød og næppe med at stjæle guldbarrer fra et pengeskab med en specifik kode i et bjergigt område.
Kap. 4	Tingene i cigaræsken. Fx billeder, kort, nøgle. Flygtede frihedskæmpere til Argentina?
Kap. 5	Farfar gjorde pige gravid
Kap. 6	Fund af seddel med adresse i en gammel bog
Kap. 9	Chicos snak om fascister og nazister i området. Mødet med Marcus Winkler og dennes adresse
Kap. 12	Opdagelser under besøget hos Marcus Winkler
Kap. 15	Odessanetværk, Priebke, Julios beretning om, hvad der skete i 1965
Kap. 16	Tvivl om gravid pige
Kap. 17	Farfars ven Alfredo. Farfars forhold til oldefar.
Kap. 24	Hyttespor fx billede og navn
Kap. 27	Winklers andel i hotelbrand
Kap. 28	Låge med tegn
Kap. 30	Fund af kasse og brev
Fakta eller fiktion	Historiske fakta, som understøtter fortællingen

Efter læsning

Danskfagligt kan eleverne med udgangspunkt i detektivtavlen producere en gendigtning af den underliggende historie - det vil sige dagene med guldbarretyveriet og flugten i 1965. Formatet kan være en analog eller digital tidslinje med en kombination af billeder og tekst. Det kan være en tegneserie fx lavet i Pixton på

skoletube. Eller det kan være en novelle.

I forhold til historiefaget lægger romanen op til, at eleverne kan undersøge mange forskellige temaer nærmere. Hvad eleverne vælger at fordybe sig i, kan derfor varieres i flere retninger. Temaerne fra de enkelte kapitler ovenfor kan fungere som inspiration. I den tilhørende Padlet har vi lavet en oversigt over forskellige kilder, som eleverne kan arbejde videre med i deres undersøgelser. Med udgangspunkt i elevernes undersøgelser kan eleverne selv skrive nye historiske fortællinger, der udfordrer de traditionelle fortællinger om 2. verdenskrig, vi oftest bliver præsenteret for. Det sidste kapitel i romanen handler om "Jagten på nazisternes guld: Fakta eller fiktion", her kan eleverne finde mange historiske temaer, som er værd at fordybe sig nærmere i.

Andre bud på temaer, som eleverne med udgangspunkt i romanen kan arbejde med:

- Retfærdighed (her kan kristendomskundskabsfaget inddrages). Hvem ejer guldet, kunsten og de mange andre kulturelle skatte, som blev stjålet under krigen?
- Den glemte fortælling fx nazisternes tyverier og nationer, der valgte at beskytte nazisterne efterfølgende.
- Familiehistorier. Hvilken familiehistorie om aktiviteter er dominerende i elevernes egne familier?
- ODESSA - fiktion eller virkelighed?
- Forbrydernes historier - eksemplificeret gennem fx Mengele og Eichmann.

Find inspiration til elevernes undersøgelser her:

<https://padlet.com/ammd/jagtenpaanazisternesguld>

Faktion - romanens tilblivelse

Forfatterne præsenterer i denne video, hvordan de har lavet research, inden de skrev romanen.

https://media.videotool.dk/?vn=277_2021021117252553512012325008&share=1

- Forfatterne fremhæver, at de selv har gjort mange af de samme ting, som hovedpersonen Anton udsættes for. Gået i bjergene, besøgt nedbrændte hoteller, spist asado, drukket mate og opholdt sig i byen Bariloche. Hvad betyder det for fortællingens autencitet?
- Prøv selv at foretage research til det, du/I vil skrive om i forhold til din/jeres undersøgelse. Brug forfatterens tilgang, så langt det er muligt:
 - Beskriv hvad du /I vil undersøge. Lav en synopsis.
 - Find informationer på nettet og i bøger
 - Vurder hvilke kilder, der er brugbare
 - Selvom du/I ikke kan tage til de steder, I skriver om, kan I sagtens søge steder frem digitalt, og derigennem skabe en troværdig fortælling. I kan fx bruge Google Earth.
 - Brug evt billeder som inspiration til fortællingen. Fx som den indgang, der bliver brugt i romanen til familien Winklers hus:

- Skriv jeres historiske fortælling. Overvej inden, om I skriver en fagtekst eller en faktionstekst.
- Vælger du/I at skrive en faktionstekst, så afslut som i romanen Jagten på nazisternes guld med at præsentere, hvad der er fakta og hvad, der er fiktion.

Supplerende materialer

Ungdomsromaner, der omhandler og foregår under eller efter Anden Verdenskrig

Drengene fra Sankt Petri af Bjarne Reuter, 1993. Analog bog og ebog og film.
<http://mitcfu.dk/07262515>

Drengen på toppen af bjerget af John Boyne, 2016. Ebog.
<http://mitcfu.dk/CFUEBOG1100908>

Drengen i den sribede pyjamas af John Boyne, 2006. Analog bog og film.
<http://mitcfu.dk/26423678>

Med ilden i ryggen af Martin Petersen, 1999. Analog bog.
<http://mitcfu.dk/22593463>

Spillefilm, der omhandler og foregår under eller efter Anden Verdenskrig

Fuglene over sundet, 2016: <http://mitcfu.dk/CFUFILM1077106>

Under sandet, 2015: <http://mitcfu.dk/CFUFILM1072789>

Hvidstengruppen, 2012: <http://mitcfu.dk/CFUFILM1077106>

De røde enge, 1945: <http://mitcfu.dk/CFUFILM1077106>